

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 24. 4. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0088/SO/2024

Programová služba: Rádio Slovensko

Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska

Číslo autorizácie vysielania: AR/1

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 2 zloženom z predsedu senátu doc. Mgr. Pavla Izraela, PhD. a členiek senátu Mgr. Andrey Cox a Mgr. Kataríny Začkovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0088/SO/2024 smerujúci voči vysielaniu programovej služby Rádio Slovensko, vysielateľa Rozhlas a televízia Slovenska a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 13 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 6. 5. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 24. 4. 2024

Podnet na preverenie č. 0088/SO/2024 zaevidovaný dňa 5. 2. 2024
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: Z prvej ruky
Deň a čas vysielania: 2. 2. 2024 12:30 hod.

Programová služba: Rádio Slovensko
Vysielateľ: Rozhlas a televízia Slovenska
Číslo autorizácie: AR/1

Dátum: 17. 4. 2024

OBSAH PODNETU:

„Absolútne jednostranná politická diskusia, redaktorka aj dvaja diskutujúci prezentovali svoje opozičné videnie situácie v SR.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby, b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal voči vyváženosti programu *Z prvej ruky*, nakoľko pozvaní hostia a moderátorka mali prezentovať opozičné videnie politickej situácie v Slovenskej republike.

Program sme na základe výhrad podávateľa podnetu ako aj charakteru programu posudzovali na základe ustanovenia **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Program *Z prvej ruky* je program aktuálnej publicistiky. Vysielateľ program definuje nasledovne: „*Rádio Slovensko v relácii Z prvej ruky prináša aktuálne debaty na politické, občianske a spoločenské témy, ktoré rezonujú v spoločnosti.*“ Aktuálnou témou nami monitorovaného programu bolo ako vyplýva z úvodu relácie nasledovné:

Marta Jančkárová, moderátorka: „*Včera uplynulo 100 dní vlády Roberta Fica. Podarilo sa jej dosiahnuť prvé ciele smerom k lepšiemu, pokojnejšiemu a bezpečnejšiemu Slovensku, ako to píše vo svojom programovom vyhlásení? Kým vláda to vidí tak, že dokázala viac, ako tie pred ňou za niekoľko rokov, vrátane prezentácie suverénneho slovenského postoja v zahraničí, či úspechov v domácej politike, opozícia jej vyčíta, že nerieši problémy bežných ľudí, ale svoju beztrnosť a moc. Ako hodnotia prvých 100 dní vlády sociologička a politológ? Opýtam sa Zuzany Kusej zo Sociologického ústavu Slovenskej akadémie vied, dobrý deň.*“

Téma diskusie sa teda venovala hodnoteniu vlády R. Fica po sto dňoch jej úradovania, pričom hosťami boli Samuel Abrahám, politológ, rektor BISLA Bratislava a Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied. Moderátorka sa v úvode programu dopytovala svojich hostí, ako vnímajú kroky vlády a či vláda plní očakávania svojich voličov. Sociologička vysvetlila, že voliči koalíčných strán nie sú natoľko naivní, aby si mysleli, že za sto dní je možné vyriešiť znižovanie cien potravín či stabilizáciu cien energií. Moderátorka reagovala, že naopak opozícia vyčíta vláde, že zatiaľ neriešila ceny potravín, hoci jej vláda oponuje, že dôvodom sú práve obštrukcie zo strany opozície. Podľa sociologičky opozícia zručne využíva všetky možnosti, ktoré jej ponúkajú priestor pre kritiku vlády, pričom aj vďaka skrátenému legislatívnemu konaniu pri novelizácii trestného zákona, udržiava o koalíčných stranách negatívny obraz, napr. tieto politické strany mali rozkrádať verejný majetok, preferujú osobné záujmy, ochraňujú skupinové záujmy a pod.

Moderátorku zaujímalo, či koalíčné strany po sto dňoch vlády začali naplňovať časť svojich sľubov. Sociologička poukázala na príspevok na znižovanie splátok, ale i vianočný príspevok pre seniorov. Podľa nej si voliči koalície uvedomujú, že uvedený čas sto dní je prípravným priestorom na vykonanie budúcich krokov, a naopak opozícia od prvého dňa využíva každé zaváhanie či pochybenie koalície. Podľa Abraháma sa naplňovanie volebných sľubov zredukovalo na dve veci, t. j. novelizácia trestného

zákona a rušenie Úradu špeciálnej prokuratúry, pričom vláda začala rozdávať peniaze, ktoré však spoločnosť nemá, hoci súhlasí, že penzisti potrebujú viac peňazí. To však podľa neho treba spraviť až po dôkladnom zvážení stavu rozpočtu. Politológ sa ďalej vyjadril, že podľa neho nebol žiadny dôvod na použitie skráteného konania pri zmenách v trestnom zákone, pričom obštrukcie považuje za reakciu opozície, nakoľko je to jediná možnosť ako získať čas, pričom si myslí, že jednoduchšie by bolo na Úrade špeciálnej prokuratúry vymeniť vedenie tejto inštitúcie. Koalícii ďalej kriticky vyčítal, že jej argumentom na skrátenie legislatívneho konania má byť porušovanie ľudských práv. Moderátorka svojmu hostovi oponovala, že skrátené legislatívne konania boli bohato využívané aj počas predchádzajúcich vlád. Politológ poukázal na to, že zmena trestného zákona nebola počas volebnej kampane prerokovávaná a navrhované zmeny, hoci sa mnoho z nich približujú legislatívne Európskej únii, budú mať ďalekosiahle dôsledky a v súčasnej situácii vrhajú na koalíciu podozrenie, že chce pomôcť vyvoleným. Moderátorka dodala, že túto situáciu je však potrebné vnímať aj z pohľadu voličov vládnych strán. Sociologička oponovala, že nemožno súhlasiť s tým, že by sa vláda zaoberala len dvoma či troma vecami, avšak súhlasila, že využitie skráteného legislatívneho konania sa dalo odôvodniť pri kompetenčnom zákone, no nie pri novelizácii trestného zákona. Podľa sociologičky je taktiež potrebné rozlišovať medzi činnosťou parlamentu a vlády, pričom spomenula desiatky tém, ktorými sa vláda už mala zaoberať alebo sú naštartované, napr. výjazdové rokovania, prihraničná spolupráca.

Moderátorka ďalej upriamila pozornosť na to, že hoci predmetné témy (novelizácia trestného zákona a rušenie Úradu špeciálnej prokuratúry) najviac rezonujú vo verejnom diskurze a časť verejnosti sa už zúčastňuje aj na protestoch, avšak podľa verejných prieskumov vládne strany nestrácajú sympatie svojich voličov. Kusá poukázala na to, že spoločnosť bola rozdelená na dva približne rovnaké tábory už počas volebnej kampane a nateraz sa to nemení, nakoľko protesty sa nedotýkajú druhej strany, ktorú však môžu zneistiť naznačované roztržky vo vnútri koalície. Moderátorka vyzvala na reakciu politológa, ktorého sa dopytovala, či sa teda programové vyhlásenie vlády o lepšom, pokojnejšom a bezpečnejšom Slovensku darí naplňať u voličov koaličných strán. Podľa neho je dôležité, že sa v spoločnosti diskutuje o veciach, ktoré sa mali zamiesť pod stôl a mali byť schválené v skrátenom legislatívnom konaní. Ďalej dodal, že mnoho podporovateľov koaličných strán by súhlasilo s rušením Úradu špeciálnej prokuratúry, avšak nevie si predstaviť, že by súhlasili aj s témami, ktoré sa týkajú premlčacích dôb. Abrahám na základe vlastnej skúsenosti z diskusie na právnickej fakulte poukázal na to, že táto zmena vyžaduje čas, ale i priestor ju zosúladiť s legislatívou, tradíciou či s európskou legislatívou, a zároveň hľadať kompromisy. Namiesto toho však koalícia prišla s novelizáciou trestného zákona, pri ktorej nepoznáme dôsledky.

Za tým moderátorka položila otázku, ako by bolo možné spojiť polarizovanú spoločnosť a viesť konštruktívny dialóg. Sociologička ozrejmla, že na túto otázku je ťažké nájsť odpoveď a viacerí hľadajú sceľujúcu myšlienku či nádej pre všetkých. Podľa nej polarizácia spoločnosti nastúpila už po vražde novinára J. Kuciaka, keď bola z účasti na vražde obvinená aj vláda, hoci sa nedokázala priama súvislosť s vraždou. Ďalej sa k účasti na vražde pridružili aj podozrenia z korupcie či zo sledovania korporátnych záujmov, namiesto záujmov celej spoločnosti. Pokračovala, že práve tieto podozrenia sú živnou silou protestov, ktoré udržiavajú napätie v spoločnosti. Na záver svojej odpovede zhrnula, že podľa nej musí prísť k morálnej obrode, t. j. očistenie podozrivých ľudí alebo ich potrestanie.

Ďalšou témou bola personálna politika koalície. Moderátorku zaujímalo, či sa odvolávanie riaditeľov národných parkov a nemocníc zo strany koalície, respektíve odvolávanie ministrov (pozn. Šutaj Eštok a Šimkovičová) vymyká zvyklosti posledných vlád. Politológ Abrahám sa v začiatku vrátil k predošlej otázke a polarizáciu spoločnosti označil za celosvetový trend, pričom za dôležitý faktor označil aj vplyv médií a sociálnych sietí. Nominácie vlády do inštitúcií označil za prirodzené, hoci za nomináciou ministerky kultúry vidí prozaický dôvod, nakoľko nie je členom strany SNS a predseda strany chcel mať v parlamente predovšetkým členov svojej strany. Podľa neho je dôležité si uvedomiť, že aj polarizácia spoločnosti je prejavom demokracie, pričom porovnal občiansku angažovanosť s deväťdesiatymi rokmi, respektíve poukázal aj na nehodu A. Danko a jej tolerovanie, a to najmä z dôvodu krehkosti koalície. Moderátorka dodala, že podpredseda Národnej rady však prišiel o vodičský preukaz a treba si počkať na ďalšie vyšetrovanie, hoci policajnú kontrolu o požití alkoholu označila z pohľadu bežného vodiča za neštandardnú.

Ďalej sa diskusia posunula k otázke, či môže kandidatúra A. Danka a P. Pellegriniho na prezidenta SR ohroziť stabilitu vlády, respektíve aj ich názorovú výmenu. Podľa sociologičky je dôležité, ako sa bude P. Pellegrini ovládať, nakoľko A. Danko svojou rétorikou priťahuje divákov a dostáva mediálny priestor, nakoľko konflikt je pre médiá atraktívny. Za tým moderátorka položila otázku politológovi, či je možné, že sa po prezidentských voľbách a voľbách do Európskeho parlamentu prekreslí politická mapa. Podľa Abraháma by koalícia zvolením P. Pellegriniho za prezidenta mala vo všetkých dôležitých inštitúciách väčšinu, hoci súčasnú parlamentnú väčšinu považuje za veľmi krehkú. Na to sa politológ vrátil k predošlej otázke a vyjadrenia A. Danka, ale i I. Matoviča označil za vulgárne a nebezpečné. Práve títo dvaja politici majú vyvolávať napätie v spoločnosti, brániť dialógu medzi ľuďmi, pričom s jeho názorom súhlasila aj sociologička, ktorá si myslí, že v predvolebnom období príde k vulgarizácii politického diskurzu.

* * *

Podávateľ namietal voči vyváženosti programu *Z prvej ruky*, nakoľko pozvaní hostia a moderátorka mali prezentovať opozičné videnie politickej situácie v Slovenskej republike.

Kontext predmetnej diskusie tvorila základná téma *Sto dní pôsobenia vlády R. Fica*. V priebehu diskusie odznali viaceré názory na aktuálnu politickú situáciu z odborného pohľadu pozvaných hostí, t. j. sociologičky Z. Kusej a politológa S. Abraháma. Zo strany hostí odznali hodnotenia doterajšej činnosti vlády, pričom niektoré boli viac kritické, (napr. novelizácia trestného zákona a rušenie Úradu špeciálnej prokuratúry prostredníctvom skráteneho volebného konania, ale i rastúce protivládne protesty. Tento pohľad rovnako zahŕňal aj sprostredkované tvrdenia opozície, napr.: opozícia vyčíta vláde, že nerieši problémy ľudí, ale svoju beztrestnosť a moc; vyčíta vláde, že nerieši ceny potravín; opozícia udržiava negatívny obraz o stranách koalície; pokus opozície o odvolanie ministra vnútra a kultúry.), iné mali pozitívnejší kontext (napr. plnenie sľubu o vianočnom príspevku pre seniorov a príspevku na znižovanie splátok hypoték; parlament nemôže schvaľovať zákony práve kvôli obštrukciám zo strany opozície; sto dní je len prípravným priestorom na začatie budúcich krokov; vláda využíva výjazdové rokovania; cezhraničná spolupráca; koalíčné strany ani po protivládnych protestoch nestrácajú na preferenciách vo volebných prieskumoch a pod.).

V rámci diskusie dochádzalo aj zo strany moderátorky pri uvedených témach k vyvažovaniu vyjadrení o argumenty predstaviteľov koalície či opozície: „*Na druhej strane musím podotknúť, že opozícia to vláde vyčíta, že napríklad zatiaľ neriešila ceny potravín. Na to vláda reaguje, že ani nemohla pre obštrukciu opozície v parlamente.*“; „*...Pretože vláda hovorí, že práve preto nemohla niektoré veci presadiť.*“; „*Na margo tých skrátenejších legislatívnych konaní, aby sme boli korektní, tie sa využívali bohato aj počas predchádzajúcich vlád.*“; „*Druhá vec je, že túto tému zrejme vnímajú inak voliči vládnych strán a inak voliči opozície.*“; „*Druhá vec je, že naozaj tie témy, ktoré spomínal pán Abrahám, najviac rezonujú vo verejnom diskurze a na tie politické rozhodnutia, konkrétne rušenie Úradu špeciálnej prokuratúry, či znižovanie trestných sadzieb v skrátenej legislatívnej konaní, reaguje aj verejnosť, ktorá prichádza v čoraz väčšom množstve na protesty. ...*“; „*Treba síce dodať, že pán Danko prišiel o vodičský preukaz, ale iste tých 15 hodín, kým sa dostal k fúkaniu, je neštandardný z pohľadu bežného vodiča. Takže počkáme si na ďalšie vyšetrovanie.*“; „*Ešte aspoň krátko, pán Abrahám a teraz sa vrátim k slovám Roberta Fica z novembrového snemu. Môže sa prekresliť politická mapa na Slovensku po voľbách do Európskeho parlamentu a po prezidentských voľbách, ešte predtým?*“ a pod.

Myslíme si, že formulácie otázok moderátorky obsahovali protiargumenty a vyjadrenia opačného názorového spektra, čím moderátorka programu zabezpečovala sprostredkovanie aj opačného názoru. Divák si tak na základe položených a doplňujúcich otázok zo strany moderátorky mohol na diskutovanú tému vytvoriť svoj vlastný úsudok.

Spôsob vedenia diskusie bol podľa nášho názoru korektný a nestranný. Diskusia mala jasný dramaturgický plán a dopredu danú tému, ktorých sa moderátorka a pozvaní hostia držali.

Dramaturgia relácie, vrátane výberu hostí a okruhu otázok diskusie je pritom plne v kompetencii vysielateľa.

Na základe obsahu monitorovaného programu konštatujeme, že sme v rámci neho nezaznamenali také nedostatky, na základe ktorých by vzniklo podozrenie z možného porušenia povinností vysielateľa ustanovených **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.** týkajúcich sa zabezpečenia objektívnosti a nestrannosti programov aktuálnej publicistiky.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedeného sme toho názoru, že vysielateľ programovej služby Rádio Slovensko odvysielaním programu *Z prvej ruky* zo dňa 2. 2. 2024 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**

Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0088/SO/2024)

Monitorované vysielanie: Z prvej ruky

Deň vysielania: 2. 2. 2024

Čas vysielania: 12:30 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca

12:00:00 začiatok záznamu

12:00:00 začiatok programu *Rádiožurnál*

12:25:04 koniec programu *Rádiožurnál*

12:25:05 začiatok programu *Zelená vlna*

12:25:45 koniec programu *Zelená vlna*

12:25:46 hudobná zložka

12:28:52 oznam o programe *Prvé podanie Stana Ščepána, Športovec roka*

12:29:56 sponzorský odkaz *Doxxbet, Billa*

12:30:05 začiatok programu **Z prvej ruky**

Marta Jančkárová, moderátorka: „Včera uplynulo 100 dní vlády Roberta Fica. Podarilo sa jej dosiahnuť prvé ciele smerom k lepšiemu, pokojnejšiemu a bezpečnejšiemu Slovensku, ako to píše vo svojom programovom vyhlásení? Kým vláda to vidí tak, že dokázala viac, ako tie pred ňou za niekoľko rokov, vrátane prezentácie suverénneho slovenského postoja v zahraničí, či úspechov v domácej politike, opozícia jej vyčíta, že nerieši problémy bežných ľudí, ale svoju beztretnosť a moc. Ako hodnotia prvých 100 dní vlády sociologička a politológ? Opýtam sa Zuzany Kusej zo Sociologického ústavu Slovenskej akadémie vied, dobrý deň.“

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: „Dobrý deň.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „A Samuela Abraháma, rektora BISLY, teda Bratislavskej medzinárodnej školy liberálnych štúdií, vitajte.“

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: „Ďakujem pekne.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Zo štúdia pozdravuje poslucháčov Rádia Slovensko, aj divákov spravodajskej 24-ky Marta Jančkárová. Pani Kusá, tak naplnila vláda za prvých 100 dní aspoň časť očakávaní voličov koalíčných strán, teda Smeru-SD, Hlasu-SD a SNS, napríklad či už v oblasti sociálnej, trestnoprávnej legislatívy alebo v zahraničnej politike?“

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: „No nemyslím si, že voliči koalíčných strán sú natoľko naivní, aby si mysleli, že za 100 dní sa dajú riešiť také veľmi zložité úlohy, ako je napríklad znižovanie cien potravín alebo stabilizácia cien energií. To sú úlohy, ktoré v trhovej ekonomike vyžadujú množstvo vyjednávani s množstvom partnerov a nie všetci, ktorí do toho majú hovoriť, sú občanmi Slovenskej republiky. Takže takéto očakávanie, že sa to dá vyriešiť behom 100 dní, by mohli mať len ľudia, ktorí žijú uviaznutí v predstave, že sme stále plánovaným hospodárstvom, kde je možné robiť pevnou rukou takéto rozhodnutie.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Na druhej strane musím podotknúť, že opozícia to vláde vyčíta, že napríklad zatiaľ neriešila ceny potravín. Na to vláda reaguje, že ani nemohla pre obštrukciu opozície v parlamente.“

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: „No opozícia veľmi zručne využíva všetky možnosti, ktoré jej dávajú priestor pre kritiku vlády a vlastne dosť intenzívne pracuje na tom, aby udržala ten negatívny obraz o stranách koalície, ktorý bol vytváraný už počas volebnej kampane a vlastne aj predchádzajúce 3 roky, keď sa neustále pracovalo s predstavou strán, ako je Smer, ale aj Hlas, že sú to strany, ktoré rozkrádali verejný majetok Slovenskej republiky, ktoré preferujú svoje

osobné záujmy. Že sú to strany, ktoré majú sklon presadzovať autoritársky spôsob vládnutia alebo demontovať právny štát tak, aby ochránili predovšetkým svoje skupinové záujmy. Každé prešľapnutie, prerieknutie súčasnej vlády a predovšetkým jej využitie skráteného legislatívneho konania, sú živnou pôdou preto, aby sa tento obraz udržiaval.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Rozumiem, ale napriek tomu, čo ste povedali, aby sme to na úvod takto zhrnuli z vašej strany, že áno, tých 100 dní ešte nie je taký priestor, za aký sa dajú splniť všetky sľuby, ale či tá vládna koalícia ide približne tým smerom, ako bola predvolebná rétorika koaličných strán, či napĺňa už aspoň časť tých sľubov, ktoré dala voličom?“

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: „No určité záväzky, ako je napríklad tá ochrana alebo znižovanie splátok alebo príspevkov na znižovanie splátok hypoték a podobne, to bolo splnené a taktiež aj ten vianočný príspevok seniorov. Na druhej strane myslím, že voliči vládnej koalície chápu tradične tých 100 dní, ako priestor prípravný na začatie a vykonanie budúcich krokov, kým v tejto situácii strany opozície, parlamentnej opozície, predovšetkým tých 100 dní avizovali, že neponechajú ako tento prípravný priestor hájenia a budú od prvého dňa a hodiny pozerat vláde na prsty a vlastne využívať každé zaváhanie či pochybenie.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Tak dajme teraz priestor pánovi Abrahámovi. Ako vláda využila tých svojich prvých 100 dní, či idú rozhodnutia vlády presne v duchu predvolebnej rétoriky súčasných koaličných lídrov a či sa naplnili aj tie očakávania kriticky naladených voličov opozičných strán?“

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: „Každá vláda má obrovskú agendu, keď nastúpi. Vymenia sa ministerstvá, vymenia sa poslanci, teda očakávali by sme, že teraz budeme počuť o nejakej vízii, napĺňanie tých sľubov, ktoré mali vo volebnej kampane, ale napokon sa to zredukovalo všetko na dve zásadné veci a to je trestný zákon a zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry a to, čo sa veľmi ľahko robí a čo je najjednoduchšie a čo je najľúbivejšie, to je rozdávanie peňazí, ktoré samozrejme táto spoločnosť nemá. Je veľmi dôležité, aby naši penzisti získavali viacej peňazí alebo skrátka pomáhala sa tým, ktorí sú zadlžení, ale to treba spraviť po veľmi dôležitom zvážení, či naozaj náš rozpočet na to peniaze má a ako sme videli, táto vláda sa zaoberá hlavne práve tými dvoma záležitosťami, zmenou trestného zákona a zrušením Úradu špeciálnej prokuratúry a to v skrátenom volebnom konaní, na čo vôbec nebol dôvod a keď sme počuli, že robí teraz opozícia obštrukcie, tak obštrukcie by vôbec nerobili, lebo by nemali dôvod, keby to prešlo cez regulérne legislatívne konanie, trvalo by to niekoľko mesiacov, predchádzalo by to odbornej diskusii. Nič z toho neprešlo a vlastne boli konfrontovaní s týmito dvoma zásadnými zmenami v našom legálnom systéme a to samozrejme sa snažia nejakým spôsobom posunúť. Teraz sa im vyčíta, že robia obštrukcie, ale tie obštrukcie sú práve preto, že vláda to priniesla bez prerokovania do pléna.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Čiže je to primeraná reakcia opozície? Pretože vláda hovorí, že práve preto nemohla niektoré veci presadiť.“

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: „A to je zdá sa, že jediný spôsob, ako to predĺžiť, lebo ako vieme, že ten Úrad špeciálnej prokuratúry už mal byť zrušený pred Vianocami. Trestný zákon mal byť odhlasovaný v januári, ale vďaka tomu, že opozícia to snažila sa obštruovať a ľudia vyšli do ulíc, tak vlastne sa o tom stále diskutuje a môže to povedzme na budúci týždeň prejsť, ako to sľubujú. A to, čo spravila vláda miesto toho, aby sa naozaj venovala tej obrovskej agende, ktorú nová vláda má, sú to len tie dve záležitosti a to je ešte dôležité povedať, že obidve tieto veci, zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry, sa dalo veľmi ľahko vyriešiť, že sa tam vymenilo vedenie a povedzme tá najväčšia výčitka, o ktorej hovorí, že to bolo v skrátenom legislatívnom konaní, že sa porušovali ľudské práva a vieme z našej legislatívy, že skrátené legislatívne konanie sa môže alebo malo by sa používať, len keď je nejaká živelná katastrofa, obrovská ekonomická kríza alebo porušenie ľudských práv a keďže z tejto dve neboli, tak používajú tie ľudské práva, ktoré ináč nie je najviac v slovníku politikov súčasnej koalície. Naopak, oni považujú tie neziskovky, ktoré sa venujú ľudským právam, ako tie, ktoré by ani nemali na Slovensku fungovať, ale používajú tento argument, ale na vyriešenie ľudských práv máme súdy a nie rušenie úradu. Čiže celá táto z týchto 100 dní miesto toho, aby vláda prezentovala tú širokú škálu vecí, ktoré chce riešiť, sme sa vlastne dostali len k tým dvom veľmi kontroverzným zákonom.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Na margo tých skrátených legislatívnych konaní, aby sme boli korektní, tie sa využívali bohato aj počas predchádzajúcich vlád.“

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: „Áno, to nie je argument. Samozrejme, môžeme povedať, že bolo využívané a hovorím, boli tie tri dôvody. Bolo to zneužívané, ale to nič nemení na fakte, že vlastne sú to absolútne zásadné zmeny a je možné, že napríklad vo volebnej kampani koalícia sľúbila zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry a vtedy ten argument a to bol taký predvolebný, že Lipšic nenávidí Fica, Lipšic nenávidí Smer, čo nie je ani právny argument, ani legislatívny. Ale vlastne tá zmena trestného zákona nebola vôbec vo volebnej kampani prerokovaná a tie zmeny, ktoré vidíme, že sa udejú, majú ďalekosiahle, budú mať ďalekosiahle dôsledky a problém je ten, že samozrejme mnoho z tých vecí sa približuje legislatíve Európskej únie alebo susedným krajinám, ale zároveň sa tam strašne veľa vecí mení, aby sa pomohlo mnohým tým, ktorí sú v trestnom konaní v súčasnej situácii a z toho vinie podozrenie, že vlastne sa to robí kvôli tým 100 - 200 vyvoleným, ako kvôli tomu, aby sme sa priblížili k legislatíve Európskej únie.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Druhá vec je, že túto tému zrejme vnímajú inak voliči vládnych strán a inak voliči opozície.“

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: „No iste, ako nemožno celkom súhlasiť, že vláda sa zaoberala len dvoma, troma vecami, aj keď samozrejme súhlasím s tým, že využitie skráteného legislatívneho konania sa dá nejakým spôsobom odôvodniť pri kompetenčnom zákone, ktorý vláda potrebovala pre rozdelenie funkcií a úloh v štáte, ale rozhodne nie pri trestnom zákone. Ale redukovať činnosť vlády len na tieto dve veci, ktoré vlastne púťali a zamestnávali parlament, nie je férové, lebo činnosť parlamentu a činnosť vlády sú dve rozdielne veci a každý znalec vládnych rokovaní by nám mohol vypočítať vlastne desiatky rôznych tém, ktorým sa vláda okrem týchto dvoch tém venovala. Hovorili by o výjazdových rokovaníach, o prihraničnej spolupráci a proste ďalších mnohých veciach, ktoré samozrejme sú len naštartované. V prvých krokoch, bolo nemožné alebo je nereálne ich demokraticky a solidne riešiť za také krátke obdobie.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Druhá vec je, že naozaj tie témy, ktoré spomínal pán Abrahám, najviac rezonujú vo verejnom diskurze a na tie politické rozhodnutia, konkrétne rušenie Úradu špeciálnej prokuratúry, či znižovanie trestných sadziieb v skrátenom legislatívnom konaní, reaguje aj verejnosť, ktorá prichádza v čoraz väčšom množstve na protesty. Časť z nich organizuje opozícia. Časť tvoria občianske protesty. Pani Kusá, sú prejavom zväčšujúceho sa napätia v spoločnosti? Alebo tá nespokojnosť úplne neplatí pre celú verejnosť, keďže napríklad podľa prieskumov verejnej mienky sa zdá, že vládne strany, možno s výnimkou SNS, nestrácajú príliš sympatie svojich voličov.“

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: „Áno, keď sa pozeráme na výsledky volebných preferencií, tak zdá sa, že prívržencami a podporovateľmi súčasnej vlády táto protestná sila nejakým spôsobom neotriasla. Rozdelenie spoločnosti vlastne na dva takmer približne rovnaké tábory, sme už zaznamenávali pred voľbami, počas volieb a práve táto rozdelenosť spoločnosti sa nemení. Dalo by sa povedať, že sa stupňuje v intenzite na strane opozície alebo voličov opozičných strán, ktorí získavajú aj vďaka protestom, ktoré podporujú toho kolektívneho ducha kritiky, odporu voči avizovanému alebo hroziacemu bezpráviu alebo ohrozeniu právneho štátu a demokracie a prípadne aj nášho členstva v medzinárodných štruktúrach, tak to ich zanietanie, zápal a odhodlanosť vytrvať v tom zápase pokračuje. Ale tieto protesty sa vlastne nedotýkajú tej druhej strany. Tu skôr ohrozuje alebo zneisťuje to, o čom asi budeme hovoriť a to tie naznačované roztržky vnútri koalície, ktoré môžu viesť k strate moci.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „K tomu sa dostaneme. Čiže pán Abrahám, pani Kusá hovorí, že to napätie v spoločnosti sa týka najmä tej časti, ktorá volila opozičné strany. Znamená to teda, že ten plán lepšie, pokojnejšie a bezpečnejšie Slovensko, ktorý je v programovom vyhlásení vlády, sa môže vláde dariť naplniť v tej druhej časti Slovenska, čiže u voličov koalíčných strán?“

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: „To uvidíme. Ja nie som sociológ a nie som posadnutý až tak prieskumami verejnej mienky. Ale čo ako politológ vidím, že do ulíc prichádza viac a viac ľudí a hlavne, že sa diskutuje o veciach, ktoré sa mali vlastne zamiesť pod stôl a schváliť v tom skrátenom legislatívnom konaní. Je možné, že mnoho podporovateľov, či už Smeru alebo Hlasu, možno by súhlasilo so zrušením toho Úradu špeciálnej prokuratúry, ale ťažko si viem predstaviť, že by súhlasili aj s tými zmenami, čo sa týka premlčacej doby a všetkých tých vykričaných, neveriteľných sadziieb za rôzne výkony a dokola to samozrejme médiá a politici a opozícia opakuje a to len, ja som bol na tom stretnutí, ktoré zorganizovali študenti Právnickej fakulty a bola to veľmi

kultivovaná, veľmi zaujímavá diskusia medzi právnikmi a čo ma najviac zarazilo, že aj oni mnohokrát povedali, to nie je moja špecializácia, v tomto sa ja nevyznám, to nie je moja parketa. Pritom to boli profesori, významní právnici a hovorili to úprimne na pôde univerzity a to len znamená, že takáto zmena potrebuje obrovský čas a priestor a nejakým spôsobom to zosúladiť s našou legislatívou, s našou tradíciou, s európskou tradíciou a vlastne hľadať kompromisy. Miesto toho prišla vládna koalícia s týmto trestným zákonom, ako blesk z modrého neba a vlastne pretláčajú niečo, čo nevieme presne, aké bude mať dôsledky a ako som už spomínal, mnoho týchto vecí, hlavne čo sa týka tej špeciálnej prokuratúry, sa dalo vyriešiť tým, že keď tam bola tá zločinecká skupina, mohla byť, ja neviem, ja nie som policajt alebo vyšetrovateľ, keď tam je, keď niekto vie, keď vie dekan Právnickej fakulty, že tam bola zločinecká skupina, tak bola jeho psia povinnosť podať obvinenie alebo nejakým spôsobom iniciovať obvinenie jednotlivých ľudí. Miesto toho sa ruší celý úrad. Čiže toto je problém, ktorý nejakým spôsobom aj ľudí vyháňa do ulíc a vlastne ľudí, ktorí už po celom Slovensku hlásia a tvrdia, že toto nie je spôsob, ako by sa malo vládnuť v našej krajine.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Pani Kusá, opýtam sa vás špeciálne ako sociologičky. O rozdelenej spoločnosti a častej neschopnosti viesť normálny pokojný dialóg, sme tu už rozprávali roky. Dokonca pamätám sa ešte pred tou predchádzajúcou prezidentskou kampaňou, to bola veľká téma, že polarizovaná spoločnosť a to sme ešte netušili, že nás čaká pandémia, vojna na Ukrajine, inflácia. Čo by sa muselo stať, aby tá spoločnosť, keď ju nazývame polarizovanou, našla k sebe cestu, tie dva diely alebo dve časti spoločnosti, ktoré teraz nevedia nájsť tú cestu, ten konštruktívny dialóg?“

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: „To je otázka, na ktorú by chceli vedieť odpoveď mnohí. Možno sa niektorí aj pokúšajú hľadať nejakú scelujúcu myšlienku alebo nádej pre všetkých. Fakt je, že táto polarizácia nastúpila alebo zosilnela po tom, čo zavraždili novinára a jeho snúbenicu a priamo vláda bola vtedy obvinená z nejakej účasti na tejto strašnej, na tomto strašnom čine a tento tieň kriminalizácie sa z vlády napriek tomu, že súdny proces pokračoval a nedokázala sa žiadna priama súvislosť, tento tieň je naďalej živý, dofarbovaný. Pridružilo sa tam tie podozrenia z korupcie, zo sledovania úzko straníckych a korporátnych záujmov, namiesto záujmov celej spoločnosti a práve tento morálny bilag, ktorý existuje na súčasnej vládnej koalícii, kým pretrvá, určite nie je možné, aby sme si navzájom začali dôverovať a boli ochotní k spolupráci, pretože tie obvinenia, podozrenia, ktoré aj sú živnou silou protestov v týchto mrazivých dňoch a všelikde na Slovensku a v zahraničí, tie naozaj veľmi posilňujú a udržiujú odpor a napätie v spoločnosti a tie nemožno nejakou vecnou témou odstrániť. Musí to byť práve nejaká morálna obroda, buď nejaké očistenie tých podozrivých ľudí alebo naopak teda potrestanie tých, ktorí skutočne sa zaplietli do nejakých kriminálnych akcií.“

Marta Jančkárová, moderátorka: „Ďalšou kapitolou je personálna politika koalície. Na jednej strane je pravdou, že každá vláda si dosadí svojich ľudí na rôzne pozície. Teraz máme tu odvolávaných riaditeľov národných parkov, nemocníc. Odvolávaniu čelil už aj minister vnútra Matúš Štutaj Eštok z tej druhej strany, teda bola to iniciatíva opozície. Veľké otázniky teraz sú okolo ministerky kultúry Marty Šimkovičovej. Tam je tiež tá iniciatíva. Predchádzala tomu aj petícia s vyše 180 000 podpismi. Vymyká sa toto nejakou zvyklosťou posledných rokov, posledných vlád, tie nominácie?“

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: „Pozrite, vy ste sa pýtali na polarizovanosť spoločnosti. Je to celosvetový, celoeurópsky trend. V mnohom často sa to odvíja aj od toho, akým spôsobom zasahujú sociálne siete a médiá do dialógu v rámci spoločnosti. Ale viete, niekedy spoločnosť sa potrebuje mobilizovať, keď nesúhlasí s tým, čo vidí a vy ste sa pýtali na niektoré nominácie alebo niektoré odvolania ľudí. To je úplne prirodzené, že každá vláda si dosadzuje svojich ľudí. Je to napokon výkonná moc, ale je dôležité, aby toto dosadzovanie bolo s ľuďmi, ktorí nejakým spôsobom majú vzťah k tomu rezortu alebo k tej inštitúcii a to vidíme, že napríklad v prípade ministerky kultúry sa to nedeje a dôvod je len veľmi prozaický, že malo SNS niekoľko kresiel ministerských a získali tento, nie sú z toho nadšení, ale majú ho. Zároveň ona ministerka kultúry nie je priamo v strane, čiže vieme, že chcel predseda strany ju dostať z parlamentu, aby mohol tam byť niekto z SNS, aby mali väčšiu možnosť spolupracovať poslanci SNS. Čiže to sú tie momenty, ktoré robia túto súčasnú situáciu nestabilnú relatívne, ale nič to nie je, čo by sme nevideli v minulosti. V každom prípade polarizácia, mobilizácia, to je súčasť demokracie. Naopak, najradšej by bola koalícia, očividne to aj veľakrát prezentovali, aby sa tu všetko pokojne, aby všetky tieto zmeny spravili sa, aby si to nikto nevšimol, aby to prešlo a to, že občianska spoločnosť to nevidí, že odovzdali mandát a nech si robí vláda čo chce,

je veľký posun našej spoločnosti, lebo ja sa pamätám na deväťdesiate roky, kedy sa podobné veci diali a tam každý len bol ticho a nejakým spôsobom vbehol do tej pozície, ako v osemdesiatych rokoch, že to, čo si rozhodnú politici, je ich vec a ešte poviem, že je tu taký ten papalášsky moment. Napríklad to, čo urobil pán Danko s tým semaforom, že odišiel, že toto bolo presne, ako za komunizmu, keď papaláši si robili, čo chceli a nebol postih a nie je to dobrý signál pre nikoho, pre túto spoločnosť, ale tým, že táto koalícia je tak krehká, tak vlastne tolerujú aj niečo také, čo by naozaj nemali.“

Marta Jančkárová, moderátorka: *„Treba síce dodať, že pán Danko prišiel o vodičský preukaz, ale iste tých 15 hodín, kým sa dostal k fúkaniu, je neštandardný z pohľadu bežného vodiča. Takže počkáme si na ďalšie vyšetovanie.“*

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: *„V každej krajine by to mal byť trestný čin.“*

Marta Jančkárová, moderátorka: *„Pani Kusá, rovno to spojím s ďalšou otázkou, už vzhľadom na ten čas, lebo o chvíľu musíme končiť. Keď pán Abrahám hovoril o tej možnej aj nestabilite koalície, vieme, že SNS napríklad žiadala ďalšie pozície za to, že by podporila Petra Pellegriniho v prezidentskom boji. To sa nestalo, teda Peter Pellegrini hovorí, že toto nijako nesúvisí s koalíčnou zmluvou, toto sa nestane. Takže výsledok máme ten, že dvaja z troch koalíčných lídrov kandidujú v prezidentských voľbách. Môže to nejakým spôsobom ohroziť stabilitu koalície? Myslím tým aj ich vzájomnú názorovú výmenu.“*

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: *„No veľmi to záleží podľa mňa od schopnosti sebaovládania, nie pána Danka, tam vieme, že jeho úprimnosť alebo možno povedať aj prostorekosť, vie veľmi oživiť náladou v spoločnosti, ale aj v politických kruhoch a vlastne pán Danko je aj veľmi ochotne pozývaný, dáva sa mu mediálny priestor široko ďaleko, pretože konflikt je pre médiá, nielen pre slovenské médiá, všade na svete, atraktívnejší ako nejaký nudný odbor zložitých verejných tém. Proste ten priťahuje divákov a pán Danko dostáva takto priestor a niekto by si mohol aj myslieť, že tento priestor dostáva aj preto, že jeho opakujúce a všelijaké kvetnaté a urážlivé výroky môžu ten konflikt vyostriť a vyvolať. Čiže záleží to na tom, do akej miery sa pán Pellegrini bude sebaovládať a nebude na toto reagovať v štýle, že človek, ktorý je si istý svojou pozíciou, nereaguje na nízke urážky.“*

Marta Jančkárová, moderátorka: *„Ešte aspoň krátko, pán Abrahám a teraz sa vrátim k slovám Roberta Fica z novembrového snemu. Môže sa prekresliť politická mapa na Slovensku po voľbách do Európskeho parlamentu a po prezidentských voľbách, ešte predtým?“*

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: *„Tak určite to, čo sa vlastne pertraktuje v týchto dňoch, že vlastne či má táto koalícia mať aj prezidenta a čo by to znamenalo? Pozrite sa, pán Pellegrini je predseda strany Hlas, je súčasťou koalície, je populárny, má najvyššie preferencie zo všetkých voličov, čiže znamenalo by to pre Slovensko, že by vlastne táto koalícia mala vo všetkých takých dôležitých inštitúciách väčšinu, hoci ako vidíme v parlamente, tá veta väčšina je veľmi krehká, veľmi a veľmi tesná. Ale ešte sa vrátim k pánovi Dankovi. To nie sú prostoreké reči. To sú vulgárne veci a veľmi nebezpečné veci a naozaj tu je veľmi dôležité podotknúť, áno, to isté robí Matovič. To sú dvaja politici, ktorí vyvolávajú tieto napätia a zabraňujú vlastne dialógu medzi ľuďmi, dokonca aj v rámci rodín, ktorí sú na opačných stranách, aby mohli kultivovane diskutovať, kam môže Slovensko sa posunúť lepšie a práve tento druh politikov naozaj robí problémy pre budúcnosť stability na Slovensku.“*

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: *„Ja presne s týmto súhlasím. Myslím si, že pán Matovič a pán Danko prispievajú v predvolebnom období k vulgarizácii alebo k väčšej vulgarizácii slovenského politického diskurzu a vlastne k sťaženiu tomu, aby sme vedeli spolu racionálne debatovať o dôležitých témach.“*

Marta Jančkárová, moderátorka: *„Uvidíme, ako to dopadne. Už o chvíľu nás čakajú predvolebné diskusie. Ďakujem za dnešok Zuzane Kusej zo Sociologického ústavu Slovenskej akadémie vied, pekný deň.“*

Zuzana Kusá, sociologička, Slovenská akadémia vied: *„Ďakujem.“*

Marta Jančkárová, moderátorka: *„A Samuelovi Abrahámovi, rektorovi BISLY, Bratislavskej medzinárodnej školy liberálnych štúdií. Pekný deň aj vám.“*

Samuel Abrahám, rektor, Bratislavská medzinárodná škola liberálnych štúdií: *„Ďakujem, dovidenia.“*

Marta Jančkárová, moderátorka: „Ešte jedna pozvánka na dnes. Hostom relácie *Otvorene S Annou Vargovou* po sedemnástej bude poslanec Európskeho parlamentu *Vladimír Bilčík*. Ešte príjemný deň želajú zvukový technik *Štefan Bihúň*, dramaturg *Vladimír Maťo* a od mikrofónu *Marta Jančkárová*.“

12:57:19 koniec programu **Z prvej ruky**

12:57:20 oznam o programe *Dvojbodky, Host sobotného Dobrého rána, Silná Zostava*

12:59:02 reklamný blok (*Nový čas, CK Satur*)

12:59:47 začiatok programu *Správy*

13:00:03 koniec záznamu